

Кужель В.П., доцент кафедри автомобілів
та транспортного менеджменту, к.т.н., доцент
Кравець С.І., магістрант кафедри автомобілів
та транспортного менеджменту
Руденко В.Ю., магістрант кафедри автомобілів
та транспортного менеджменту
Нікіфоров Н.С., магістрант кафедри автомобілів
та транспортного менеджменту
Вінницький національний технічний університет

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ АВТОСЕРВІСНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Відмітимо, що при визначенні шляхів покращення ефективності роботи автосервісних підприємств варто врахувати вдосконалення конструкцій самих автомобілів, враховуючи стрімкий розвиток автомобільної електроніки. Зрозуміло, що для переходу економіки України до швидких її форм необхідно в найкоротші терміни перебудувати існуючі підходи виконання робіт і навіть структуру автосервісних підприємств, швидко створювати приватні малі і середні виробничі підприємства.

Слід враховувати, що фірма-виробник рухомого складу постійно контролює процеси післяпродажного гарантійного і післягарантійного обслуговування і ремонту автомобілів. В обстановці гострої конкурентної боротьби обов'язковою умовою успішної торгівлі транспортними засобами на внутрішніх і особливо зовнішніх ринках є організація мережі сервісних центрів, консультаційних пунктів, учбових центрів по підготовці фахівців і т.п.

У високорозвинутих країнах швидшає процес переорієнтації автомобільних концернів на розробку гнучкої тактики післяпродажного обслуговування, реалізованої за допомогою обширної мережі різноманітних по потужності підприємств автосервісу. Лише до недавнього часу стратегічною метою фірм-виробників легкових автомобілів в світовій практиці був тільки продаж їх на ринку, а станом на сьогодні це іакож інтенсивне післяпродажне обслуговування.

Отже на даний момент в Україні існує перелік задач, вирішення яких має забезпечити:

- поліпшення структури і співвідношення автосервісних підприємств в конкретному місті, районі або області з метою досягнення збалансованості між потребами в послугах і наявною автосервісною системою, яка їх задовільняє;

- підвищення технічного рівня діючих підприємств і якості послуг за рахунок упровадження високих технологій діагностики, технічного обслуговування і усунення несправностей, а також сертифікації виконуваних робіт;

- оптимізацію пропускнуої спроможності виробничих зон підприємств за кількістю РС.

На сьогоднішній день система технічного обслуговування і ремонту (ТО і Р) регулюється комплексом взаємозв'язаних положень і норм, що визначають порядок, організацію, зміст і нормативи проведення робіт з забезпечення працездатності РС.

До системи ТО і Р автомобілів висуваються наступні основні вимоги:

- забезпечення заданих рівнів експлуатаційної надійності автомобільного парку при раціональних матеріальних і трудових витратах;

- ресурсосберегаюча і природоохоронна спрямованість, забезпечення дорожньої безпеки;

- планово-нормативний (планово-запобіжний) характер, що дозволяє:

- а) визначати і розраховувати програму роботи і ресурси для забезпечення працездатності РС;

- б) планувати і організувати ТО і ремонт на всіх рівнях;

- в) нормативно забезпечувати господарські відносини усередині підприємств і між ними;

- г) конкретність, доступність і придатність для керівництва і ухвалення рішень всіма ланками;

- д) стабільність основних принципів і гнучкість конкретних нормативів, що враховує зміну умов експлуатації, конструкції і надійності автомобілів;

- ж) врахування різноманітності умов експлуатації автомобілів;

- об'єктивна оцінка і фіксація за допомогою нормативів рівнів експлуатаційної надійності і реалізованих показників якості автомобілів, що дозволяє порівнювати виробниці, пред'являти вимоги до виробників і визначати основні напрями вдосконалення технічної експлуатації автомобілів (ТЕА) і конструкції автомобілів.

Вдосконалення системи ТО і ремонту автомобілів є складною і трудомісткою науково-практичною задачею, для вирішення якій використовуються закономірності ТЕА. Основою системи є її структура і

нормативи. Структура системи визначається видами (ступенями) відповідних дій і їх числом. Нормативи включають конкретні значення періодичності дій, трудомісткості, переліки операцій та ін. Перелік виконуваних операцій, їх періодичність і трудомісткість складають режими технічного обслуговування.

На структуру системи ТО і ремонту впливають рівні надійності і якості автомобілів; цілі, які були поставлені перед автомобільним транспортом і ТЕА; умови експлуатації; наявні ресурси; організаційно-технічні обмеження.

В свою чергу фірмові системи розробляються виробниками автомобілів, орієнтовані головним чином на власників індивідуальних (некомерційних) автомобілів, фірмові сервісні підприємства (дилерські) і стимулюють проведення ТО і ремонту на цих підприємствах.

Отже дилерські підходи організації системи ТО і ремонту засновані на планово-запобіжній стратегії і інформаційний підтримуються рядом документів.

1. В керівництві з експлуатації, які мають в розпорядженні власники автомобілів, приводиться мінімум відомостей, враховуючи, що значна частина власників автомобілів обслуговують автомобілі зовні заводських сервісних підприємств, цих відомостей явно недостатньо.

2. Структура системи ТО фіксується в сервісних книгах, в яких указується послідовність проведення ТО з визначеною, як правило постійної, періодичністю.

Виконаємо оцінку ефективності роботи автосервісної системи. Зазначимо, що автосервіс включає декілька систем (рисунок 1). Вимоги до автосервісу як інфраструктурі автомобільного транспорту витікають з соціально-економічної функції автомобіля: інфраструктура повинна забезпечити найповніше використання його можливостей.

Рисунок 1 – Головні складові системи автосервісу

Кожний з чинників, від яких залежить ефективність використання автомобіля, має свої умови реалізації. Те, що закладено в автомобілі з погляду його характеристик - швидкість, вантажопідйомність, комфортність, технічні характеристики - не залежить від автосервісу. Його задача зводиться до того, щоб в процесі експлуатації ці характеристики не погіршувалися, іншими словами – ефективність автосервісу визначається тим, наскільки він забезпечує використання можливостей автомобіля (таблиця 1).

Таблиця 1 - Ефективність автосервісу

Для кого	Соціальна ефективність	Економічна ефективність
Фірми-виробники	Підвищення іміджу і престижу виробника. Умови для позитивної оцінки якості автомобіля і виробника	Зростання конкурентоспроможності. Збільшення об'єму продажу. Зростання прибутку
Споживачі	Гарантії ефективного використання автомобіля. Гарантії безпеки. Збільшення частки вільного часу	Економія часу. Збільшення терміну служби автомобіля. Підвищення ефективності використання автомобіля
Суспільство	Збільшення мобільності і швидкості пересування. Поява нових можливостей. Прогнозована автомобілізація. Безпека. Відсутність шкідливих наслідків	Зростання продуктивності. Економія робочого і вільного часу. Підвищення ефективності транспортного процесу. Економія за рахунок безпеки і екологічної складової
Автосервісні підприємства	Гарантії зайнятості. Зростання насиченості ринку	Зростання об'єму робіт. Отримання прибутку

Отже соціальна ефективність експлуатації автомобільного транспорту може бути виражена наступними показниками: мобільність, яку він забезпечує (тобто розширення транспортних можливостей суспільства); надання «нових можливостей» (автомобіль дозволяє вирішувати задачі, які без нього бути вирішеними не можуть); комфортність умов пересування.

З іншої сторони економічна ефективність автомобільного транспорту полягає в тому, що він економить час і сприяє прискоренню економічних процесів. Автомобіль є не тільки засобом пересування, але і чинником соціальної трансформації. Він забезпечує комфорт, престиж, приносить задоволення. Задача автосервісу - забезпечити можливість використання функцій автомобіля, не знижуючи їх.

Низька якість робіт на СТО, деформація пропозиції по відношенню до попиту (обумовлена нераціональністю розташування станцій і їх виробничої структури), відсутність запасних частин призводили до таких втрат часу клієнтурою, які в сумі десятикратно перевищують доходи самого автосервісу. Тому мета автосервісу як інфраструктури автомобільного транспорту полягає в забезпеченні соціально-економічної ефективності автомобіля, реалізується декількома шляхами:

- задоволення попиту на автомобілі відповідно їх кількості, ціни, якості, класу, модифікації і призначенню;
- задоволення попиту на послуги, пов'язані з підтримкою і відновленням працездатності автомобіля в процесі його експлуатації;
- задоволення попиту на запасні частини і витратні матеріали до автомобіля;
- задоволення попиту, пов'язаного з технічною експлуатацією автомобілів;
- задоволення потреб осіб, які користуються автомобілем;
- створення ефективної системи забезпечення безпеки руху і усунення шкідливого впливу автомобіля на навколишнє середовище.

Згрупуємо основні недоліки існуючої планово-запобіжної системи ТО і Р та шляхи її вдосконалення

Існуюча планово-запобіжна система має на меті забезпечення справного стану рухомого складу при мінімальних матеріальних і трудових витратах, а також при мінімальному часі вилучення рухомого складу з експлуатації для відновлення його придатності до подальшої роботи. Своєчасне і якісне виконання ТО у

Планово-запобіжний характер системи ТО і ремонту визначається плановим і попереджувальним виконанням контрольних-діагностичних операцій з подальшим виконанням робіт з ТО і Р при потребі..

Всі роботи, виконані за технологією планово-запобіжної системи виконуються рефлекторно і за шаблоном на основі статистичних даних і не можуть виявити ймовірних пошкоджень, неполадок в процесі експлуатації. А це дуже важливий фактор, як для ефективності експлуатації самого автомобіля так і для безпеки руху. Тому вдосконалення підходів і принципів системи ТО і ремонту автомобілів є складною і трудомісткою науково-практичною задачею, для вирішення якої використовуються закономірності ТЕА.

Ця робота потребує виконання ряду етапів і є результатом теоретичних і експериментальних досліджень, критичного узагальнення вже наявного вітчизняного і зарубіжного досвіду, врахування усталених традицій виконання ТО і Р за планово-запобіжною системою, прогнозу розвитку конструкції і надійності автомобілів.

Висновки. В роботі була проведена оцінка ефективності роботи автосервісної системи, оцінка можливостей покращення ефективності і оптимізації формування мережі, потужності і ефективності функціонування автосервісних підприємств, що дозволило в перспективі вибрати оптимальний варіант переходу на сучасну технологію обслуговування і ремонту. Слід наголосити на необхідності цілеспрямованого розвитку мережі автосервісу з метою підвищення ефективності та безпеки транспортної системи України. Для розвитку автосервісу необхідно розвивати також і методики їх розрахунків з урахуванням рішення прямого і зворотнього завдання при технологічному проектуванні підприємств автосервісу.

Література

1. Кужель В.П. Перспективні напрямки розвитку послуг підприємств автосервісу / В.П. Кужель, Я.А. Мельник // Тези XV міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні технології та перспективи розвитку автомобільного транспорту» 24-26 жовтня 2022 року. – Житомир : Житомирська політехніка, 2022. С. 80 – 81.

2. Кужель В.П. Розвиток мультибрендового технічного сервісу на території України у післявоєнний період / В.П. Кужель, Б.В. Зелінський, М.В. Матусевич, О.О. Костюк // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «AutoTRAK-2023. Explore» 26–27 жовтня 2023 р.: Київ: Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2023. – С. 195 – 197.

3. Обслуговування клієнтів автосервісу : навчальний посібник / О. Д. Марков, Н. В. Веретельникова. – К. : Видавництво Каравела, 2015. – 263 с.

4. Управління якістю технічного обслуговування автомобілів: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Олександр Лудченко, Ярослав Лудченко, Володимир Чередник; за ред. О.А. Лудченка. - К. : Ун-т "Україна", 2012. – 327 с.

5. Технології підвищення ефективності виробничої бази підприємств автомобільного транспорту: навчальний посібник / С. І. Андрусенко, О. С. Бугайчук. – К. : Медінформ, 2017. – 212 с.